

Declarație de principii cu privire la tratamentul persoanelor private de libertate în contextul pandemiei de coronavirus (COVID-19)

făcută la 20 martie 2020

(traducere neoficială)

Pandemia de coronavirus (COVID-19) a generat provocări fără precedent pentru autoritățile din toate statele membre ale Consiliului European. Personalul din locurile de privare de libertate se confruntă cu uriașe provocări specifice, mai ales în centrele de arest ale poliției, penitenciare, centre de retenție pentru imigranți, spitale psihiatrice și așezăminte sociale, dar și în diverse facilități/zone nou-înființate unde sunt plasate persoane în carantină. În timp ce recunoaște importanța clară a adoptării unor măsuri ferme pentru a combate COVID-19, CPT trebuie să reamintească tuturor părților implicate caracterul absolut al interzicerii torturii și tratamentelor inumane și degradante. Măsurile de protecție nu trebuie să conducă niciodată la tratament inuman sau degradant al persoanelor private de libertate. În opinia CPT, următoarele principii trebuie urmate de către toate autoritățile relevante responsabile de persoanele private de libertate în spațiul Consiliului European.

1) Principiul de bază trebuie să fie acela al luării tuturor măsurilor posibile pentru a proteja sănătatea și siguranța tuturor persoanelor private de libertate. Adoptarea unor astfel de măsuri contribuie, în egală măsură, la păstrarea sănătății și siguranței personalului.

2) Liniile directoare ale OMS de luptă contra pandemiei, precum și directivele medicale și clinice naționale conforme normelor internaționale, trebuie respectate și aplicate integral în toate locurile de privare de libertate.

3) Efectivele de personal trebuie întărite, iar personalul trebuie să beneficieze de sprijin profesional, de protecția sănătății și securității, dar și de instruirea necesară pentru a-și putea continua îndeplinirea sarcinilor ce le revin în locurile de privare de libertate.

4) Orice măsură restrictivă luată față de persoane private de libertate, cu scopul de a preveni răspândirea COVID-19 trebuie să aibă o bază legală și să fie necesară, proporțională, să respecte demnitatea umană și să fie limitată în timp. Persoanele private de libertate trebuie să primească informații cuprinzătoare despre astfel de măsuri, într-o limbă pe care să o înțeleagă.

5) Deoarece contactul apropiat favorizează răspândirea virusului, autoritățile relevante trebuie să depună eforturi concertate pentru a recurge la alternative la privarea de libertate. O astfel de abordare este imperativă, în special în condiții de suprapopulare. Mai mult, autoritățile trebuie să facă apel, în mai mare măsură, la alternativele la arestul preventiv, comutarea pedepselor, liberarea condiționată și probațiunea; să reevalueze necesitatea prelungirii internării nevoluntare a pacienților psihiatrici; unde este fezabil, să externeze rezidenții din centrele sociale sau să îi redirecționeze către servicii de îngrijire comunitară; și să renunțe, în cea mai mare măsură posibilă, la reținerea imigranților.

6) În ceea ce privește acordarea de îngrijiri medicale, o atenție specială trebuie consacrată nevoilor specifice ale persoanelor private de libertate, în special cele din grupurile vulnerabile și/sau grupurile de risc, cum ar fi persoanele în vârstă sau persoanele cu afecțiuni medicale preexistente. Aceasta include, între altele, testarea pentru COVID-19 și accesul la îngrijire intensivă dacă este necesar. În plus, persoanele deținute trebuie să beneficieze, în această perioadă, de sprijin psihologic sporit din partea personalului.

7) Deși este legitimă și rațională suspendarea activităților neesențiale, trebuie respectate integral drepturile fundamentale ale persoanelor private de libertate pe timpul pandemiei. Aceasta include în special dreptul de a menține o igienă personală adecvată (incluzând accesul la apă caldă și săpun) și dreptul de a ieși zilnic în aer liber (timp de cel puțin o oră). Mai mult, orice restricție a contactului cu lumea exterioară, inclusiv vizitele, trebuie compensată prin acces sporit la mijloace de comunicare alternative (cum sunt telefonul sau convorbirile telefonice prin intermediul unei conexiuni internet).

8) În caz de izolare sau de plasare în carantină a unei persoane private de libertate care este infectată sau suspectă de a fi infectată cu virusul SARS-CoV-2, persoana respectivă trebuie să poată avea zilnic contact semnificativ cu alte persoane.

9) Garanțiile fundamentale împotriva reținerii persoanelor reținute de către forțele de ordine (acces la avocat, acces la medic, notificarea măsurii reținerii) trebuie respectate pe deplin în toate circumstanțele și în orice moment. Măsurile de precauție (precum obligativitatea de a purta mască pentru persoanele care prezintă simptome) pot fi adecvate în anumite circumstanțe.

10) Monitorizarea de către organisme independente, inclusiv Mecanismele Naționale de Prevenire (MNP) și CPT, rămâne o garanție fundamentală împotriva reținerii persoanelor private de libertate. Statele trebuie să continue să garanteze accesul organismelor de monitorizare în toate locurile de privare de libertate, inclusiv locurile unde persoanele sunt ținute în carantină. Fiecare organism de monitorizare trebuie, însă, să ia toate precauțiile necesare pentru a respecta principiul de "a nu face rău", în special față de persoanele vârstnice sau persoanele cu boli preexistente.